

Varamon

Arkeologisk utredning, etapp 2

Motala socken och kommun, Östergötlands län

Archaeological investigation at Varamon

Motala parish and municipality, Östergötland county, Sweden

Sweco rapport uppdragnummer 13007370

Clas Ternström

SWECO

Författare: Clas Ternström, arkeolog, specialist kulturmiljö

Foto Clas Ternström och Bo Ulfhielm, Sweco

Interngranskare: Fredrik Engman, arkeolog, specialist kulturmiljö

Sweco uppdragsnummer: 13007370

Handläggare Länsstyrelsen i Östergötlands län: Bertha Ekstrand Amaya
Länsstyrelsen diarienummer: 431-7421-18

Bild framsida: Vy över objekt Sweco 007 mot sydväst (LM2019/006223). Foto Clas Ternström, Sweco

Innehåll

1 Summary	5
2 Sammanfattning	5
3 Inledning, syfte och genomförande	5
4 Utredningsområdet och resultat.	5
5 Åtgärdsförslag	8
6 Administrativa uppgifter.	9
7 Referenser	9
8 Bilagor	10

Figur 1. Utdrag ur fastighetskartan med utredningens delområden markerade.

1 Summary

Sweco carried out an archaeological investigation at Varamon, Motala parish and municipality, Östergötland county, Sweden. The investigation comprised trail trenching. Prior to the investigation no known archaeological sites were known in the area. The investigation found no new evidence of archaeological sites or remains.

2 Sammanfattning

Sweco har efter belyst från Länsstyrelsen Östergötland utfört en arkeologisk utredning, etapp 2, enligt Kulturmiljölagen (SFS 1988:950) inför detaljplaneläggning vid Varamon i Motala kommun, Östergötlands län. Utredningsområdet ligger i den västra delen av Motala tätort, invid Vätterns strand och utgörs till största delen av en fritidsanläggning och mindre grönytor insprängda i småhusbebyggelse.

Utredningen föregicks av en arkeologisk utredning, etapp 1, och har innefattat sökschaktsgrävning. Totalt utreddes sju lokaler, men inga fornlämningar påträffades.

3 Inledning, syfte och genomförande

Sweco har på efter belyst från Länsstyrelsen Östergötland utfört en arkeologisk utredning, etapp 1, enligt Kulturmiljölagen (SFS 1988:950) inför detaljplaneläggning vid Varamon i Motala kommun, Östergötlands län. Syftet med utredningen har varit att fastställa om fornlämning är belägen inom utredningsområdet, samt att om så är fallet så långt som möjligt beskriva dessa. Utredningen föregicks av en arkeologisk utredning, etapp 1 (Ternström 2018). Utredningen har genomförts med sökschaktsgrävning och provrutor. Massor har ställvis sållats och schakt och dumpmassor har genomskotts med metalldetektor. Dokumentation har skett med nätverks-RTK med mobil enhet i ArcGIS Collector mot ArcGIS server.

4 Utredningsområdet och resultat

Utredningsområdet ligger i den västra delen av Motala tätort, invid Vätterns strand, och omfattar sju lokaler om sammanlagt drygt fyra hektar (figur 1, bilaga 1-7). Området utgörs till största delen av en fritidsanläggning och mindre grönytor insprängda i småhusbebyggelse. Höjden över havet varierar mellan 90 och 102 meter, varför lämningar från samtliga arkeologiska perioder kan förväntas inom utredningsområdet. Inga kända lämningar är belägna inom utredningsområdet. Topografi och geologiska förhållanden visar dock på att potentialen för bosättning under förhistorisk tid är stor. Det historiska kartmaterialet visar att området till största delen utgjort utmark och ”ängsmark, mager sandmo”. Ett flertal arkeologiska utredningar, förundersökningar och undersökningar har genomförts i närområdet. Närmaste är, förutom ovan nämnda, Arkeologgruppens utredning från 2014 som gjordes i direkt anslutning till nu aktuellt område, delområde 1 (figur 2). Vid denna utredning påträffades boplatlämningar på två lokaler, Fornreg L2008:7418 (boplats) och L2008:7417 (boplatlämning övrig), vilket visar på områdets potential för fornlämningar (Karlenby 2014).

För Motala är annars de omfattande arkeologiska undersökningarna vid Motala ström i centrala staden det mest uppmärksammade och omfattande undersökningarna i närområdet. Här har

välbevarade lämningar från framför allt äldre stenålder undersökts under flera år. Inför anläggandet av nya väg 50 öster om utredningsområdet genomfördes arkeologiska undersökningar, men inga omfattande lämningar påträffades.

Lokalerna var som följer:

Sweco 001

Boplatsläge Flack, V-sluttande, sandig moränmark. Skogsdunge i villaområde. Topografiskt lämpligt boplatsläge, ca 65x45 m (N-S), bestående av en avgränsad plåtå i sandig moränmark, 90-92 meter över havet. Se figur 1 och bilaga 1.

Resultat

Fem provrutor togs upp för hand och materialet sållades. Provrutorna motiverades av att marken på platsen föreföll opåverkad av sentida akviviteten, varför fynd kunde förväntas direkt under torven. Därefter togs fyra schakt upp med grävmaskin och ett urval av materialet sållades. Schakt och dumpmassor genomsöktes extensivt med metalldetektor. Jordmånen utgjordes av sand. Inga fornlämningar påträffades.

Sweco 002

Boplatsläge Flack, sandig moränmark. Parkeringsyta. Topografiskt lämpligt boplatsläge, ca 115x40-60 m (N-S), bestående av en plan yta i sandig moränmark, 92-93 meter över havet. Objektet utgörs till stor del av parkeringsyta, varför bedömningen av eventuella bevarande lämningar är osäker. Omedelbart Ö om objektet ligger en fyndplats för en stenxya, Fornreg L2011:1466. Se figur 1 och bilaga 2.

Resultat

Nio schakt togs upp med grävmaskin och ett urval av materialet sållades. Ett mindre område i väster undantogs på grund av grova träd. Schakt och dumpmassor genomsöktes extensivt med metalldetektor. Jordmånen utgjordes av sand. Inga fornlämningar påträffades.

Sweco 003

Boplatsläge Krön och NV-sluttning av moränås (NÖ-SV/N-S). Skogsmark. Topografiskt lämpligt boplatsläge, ca 290x25-100 m (NNÖ-SSV), bestående av krön och V-sluttning av markant moränås (NNÖ-SSV), 95-99 meter över havet. I NV angränsar boplatsen FMIS Motala 314 och i SV boplatslämningar FMIS Motala 313. Området förefaller fritt från sentida markningrepp. Se figur 1 och bilaga 3.

Resultat

Sju schakt togs upp med grävmaskin och ett urval av materialet sållades. Schakt och dumpmassor genomsöktes extensivt med metalldetektor. Jordmånen utgjordes av grusig och stenig morän med inslag av lera. I flera schakt påträffades sentida avfall, så som flaskor, plast asfalt och betong. Inga fornlämningar påträffades.

Sweco 004

Boplatsläge V-sluttande moränmark. Gräsytor. Topografiskt lämpligt boplatsläge, ca 70x45-55 m (N-S) Topografiskt lämpligt boplatsläge, ca 65x45 m (N-S), bestående av en avgränsad plåtå i sandig moränmark, 96-97 meter över havet. Objektet ligger inom exploaterat område varför bedömningen av eventuella bevarande lämningar är osäker. Se figur 1 och bilaga 4.

Figur 2. Provruta inom Sweco 001.

Figur 3. Sökschakt inom Sweco 002. Materialet under pakreringsytan utgjordes av sand.

Figur 4. Ingrid Rekkavik rensar en mörkfärgning i schakt 26, Sweco 007. Mörkfärgningen kunde avfärdas som naturlig.

Resultat

Sju schakt togs upp med grävmaskin och ett urval av materialet sållades. Schakt och dumpmassor genomsöktes extensivt med metalldetektor. Jordmänen utgjordes av sand. I flera schakt påträffades sentida avfall, så som flaskor, plast, asfalt och betong. Inga fornlämningar påträffades.

Sweco 005

Boplatsläge Plan, sandig moränmark. Gräsyta/fritidsanläggning. Topografiskt lämpligt boplatsläge, ca 210x30-90 m (Ö-V), bestående av en flack, sandig moränrytt, 92-93 meter över havet. Objektet ligger inom exploaterat område varför bedömningen av eventuella bevarande lämningar är osäker. Se figur 1 och bilaga 5.

Resultat

15 schakt togs upp med grävmaskin och ett urval av materialet sållades. Schakt och dumpmassor genomsöktes extensivt med metalldetektor. Jordmänen utgjordes av grusig och stenig morän med inslag av lera. I flera schakt påträffades sentida material, så som metallskrot asfalt och betong. Inga fornlämningar påträffades.

Sweco 006

Boplatsläge Sandig moränås (Ö-V). Gräsyta/fritidsanläggning. Topografiskt lämpligt boplatsläge, ca 300x30 m (NV-SÖ/Ö-V), bestående av N-sluttning av en långsträckt, sandig moränrytt (Ö-V), 97-99 meter över havet. Objektet ligger inom exploaterat område varför bedömningen av eventuella bevarande lämningar är osäker. Se figur 1 och bilaga 6.

Resultat

12 schakt togs upp med grävmaskin och ett urval av materialet sållades. Schakt och dumpmassor genomsöktes extensivt med metalldetektor. Jordmänen utgjordes av grusig och stenig morän med inslag av lera. Inga fornlämningar påträffades.

Sweco 007

Boplatsläge NÖ-sluttande., sandig moränmark. F d åker. Topografiskt lämpligt boplatsläge, ca 160x60 m (NV-SÖ), bestående av en sandig moränsluttning i åkermark mot NV ner mot Vätterns strand, 96-102 meter över havet. Se figur 1 och bilaga 7.

Resultat

Tio schakt togs upp med grävmaskin och ett urval av materialet sållades. Schakt och dumpmassor genomsöktes extensivt med metalldetektor. Jordmänen utgjordes av grusig och stenig morän med inslag av lera. I ett par schakt påträffades sentida täckdiken. Ett par mörkfärgningar framkom, vilka rensades fram för att sedan avfärdas. Inga fornlämningar påträffades.

5 Åtgärdsförslag

Inga fornlämningar konstaterades vid utredningen, varför inga ytterligare arkeologiska åtgärder föreslås. Slutgiltig bedömning görs av Länsstyrelsen Östergötland.

6 Administrativa uppgifter

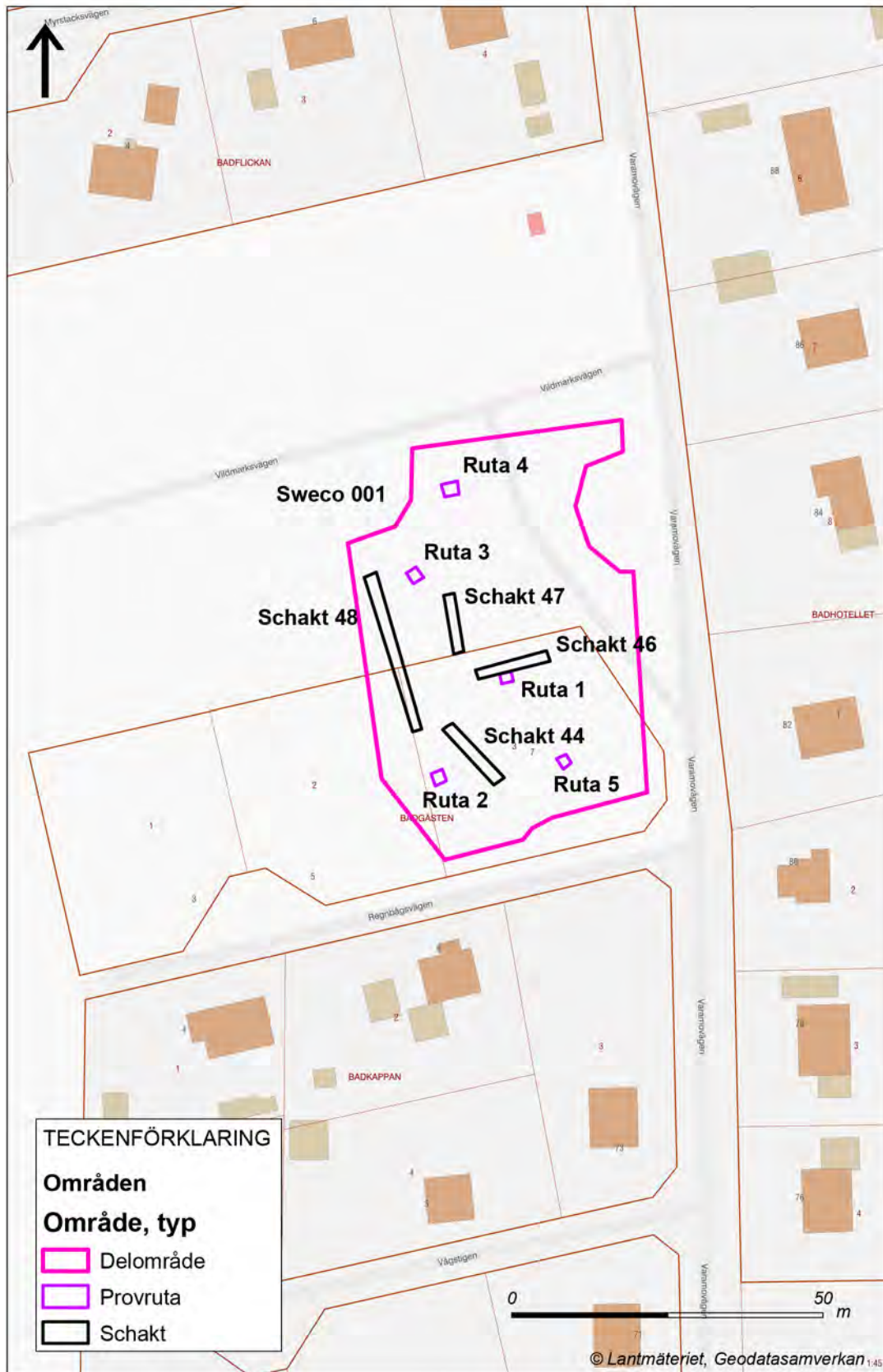
Län	Östergötlands län
Landskap	Östergötland
Kommun	Motala
Socken	Motala
Fastighet	Agneshög 3:1, Folkets Park 1 och 3 m fl
Länsstyrelsens dnr	431-7421-18
Länsstyrelsens beslutsdatum	2018-10-24
DAP-nr	201801009
Sweco uppdragsnummer	13007370
Spridningstillstånd Lantmäteriet	LM2019/006233
Ansvarig arkeolog	Clas Ternström
Personal	Simon Säfström, Bo Ulfhielm, Ingrid Rekkavik
Underkonsult	Fredrik Molin, Arkeologerna, Statens historiska museer
Fältarbetstid	2019-04-01--05
Undersökningsyta	ca 4 hektar
Koordinatsystem	Sweref 99 TM
Kostnadsansvarig	Motala kommun

7 Referenser

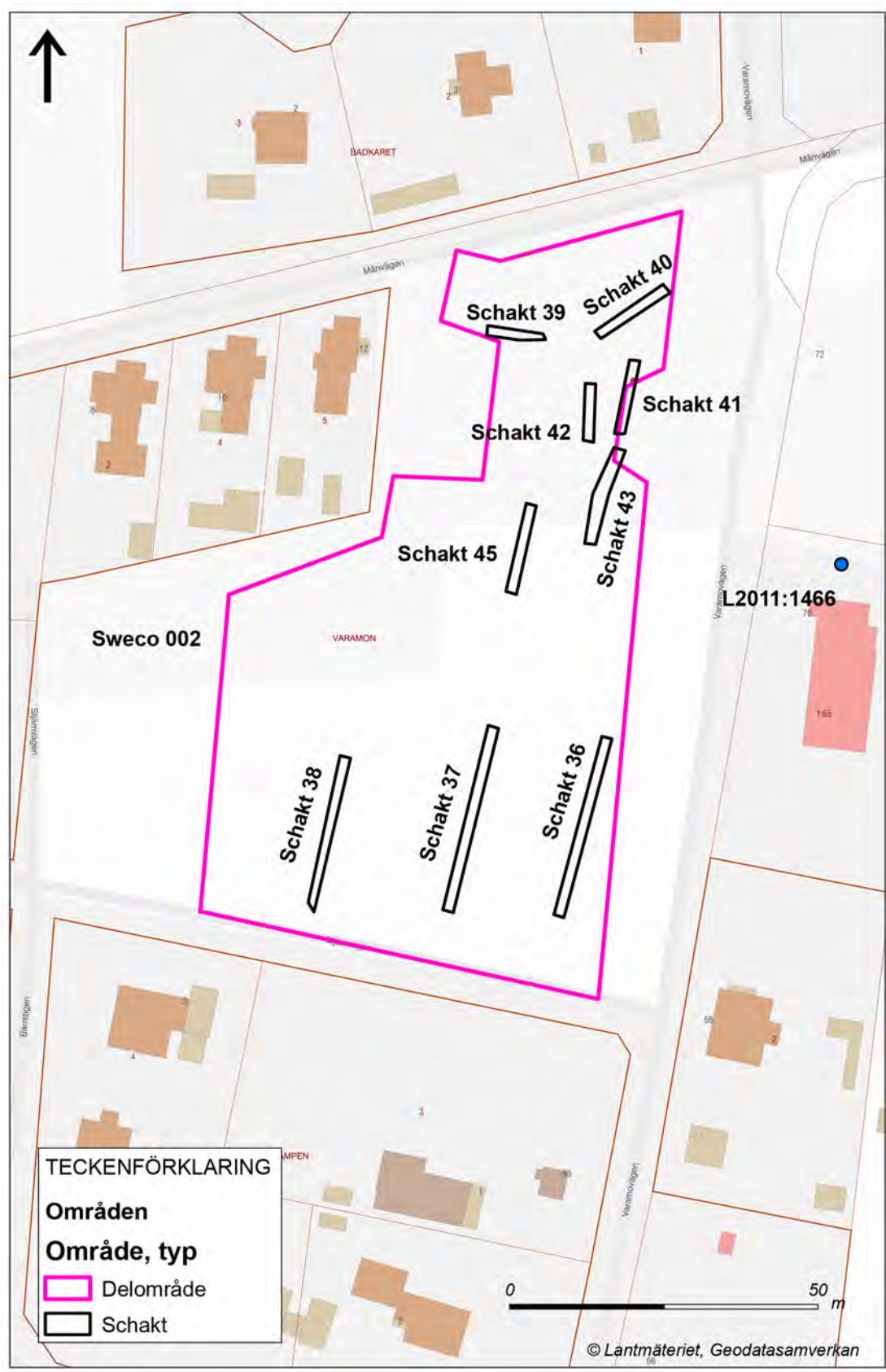
- Carlsson, T. 2003. Skepparpinan, RV 50 och väg 1088. Arkeologisk utredning, etapp 2. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Öst 2003:10.
- Carlsson, T. 2007. Mesolitiska Möten. Strandvägen, en senmesolitisk boplats vid Motala ström. Acta Archaeologica Lundensia Series altera in 8°, No. 54.
- Hallgren, F & Fornander, E. 2014. Huvuden på skaft. Märkliga ritualer i Motala för 8000 årsedan. Arkeologi i Östergötland 2014, 23–25.
- Karlenby, L. 2014. Varamon vid Vättern. Utredning inom fastigheterna Varamobaden 1:68, Fingersvampen 11 samt Agneshög 3:1, Motala socken och kommun, Östergötland. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2. Arkeologgruppen, rapport 2014:37.
- Lindberg, S. 2013. Vägen till Varan. Drottninggatans föregångare och boplatzlämningar i närheten. Östergötland, Motala kommun, Motala stad, Fastighet Innerstaden 1:11, RAÄ 183, 184, 185. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet, UV rapport 2013:48
- Molin, F. 2009. Kanaljorden – mesolitisk boplats norr om Göta kanal. Arkeologisk förundersökning inför nytt järnvägsspår mellan Göta kanal och Motala bangård. RAÄ 187. Järnvägssträckan Göta kanal–Motala bangård, Innerstaden 1:79, 2:1 samt Kanaljorden 3:1. Motala stad och kommun, Östergötland. Riksantikvarieämbetet UV Öst, rapport 2009:11.
- Nilsson, P. 1996. Arkeologisk utredning etapp 1. RV 50 genom Motala, Skepparpinan. RV 36 förbifart norr om Motala. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Riksantikvarieämbetet UV Linköping, rapport 1996:31. Linköping.
- Ternström, C. 2018. Varamon. Arkeologisk utredning, etapp 1. Motala socken och kommun, Östergötlands län. Sweco rapport uppdragsnummer 13004786.

8 Bilagor

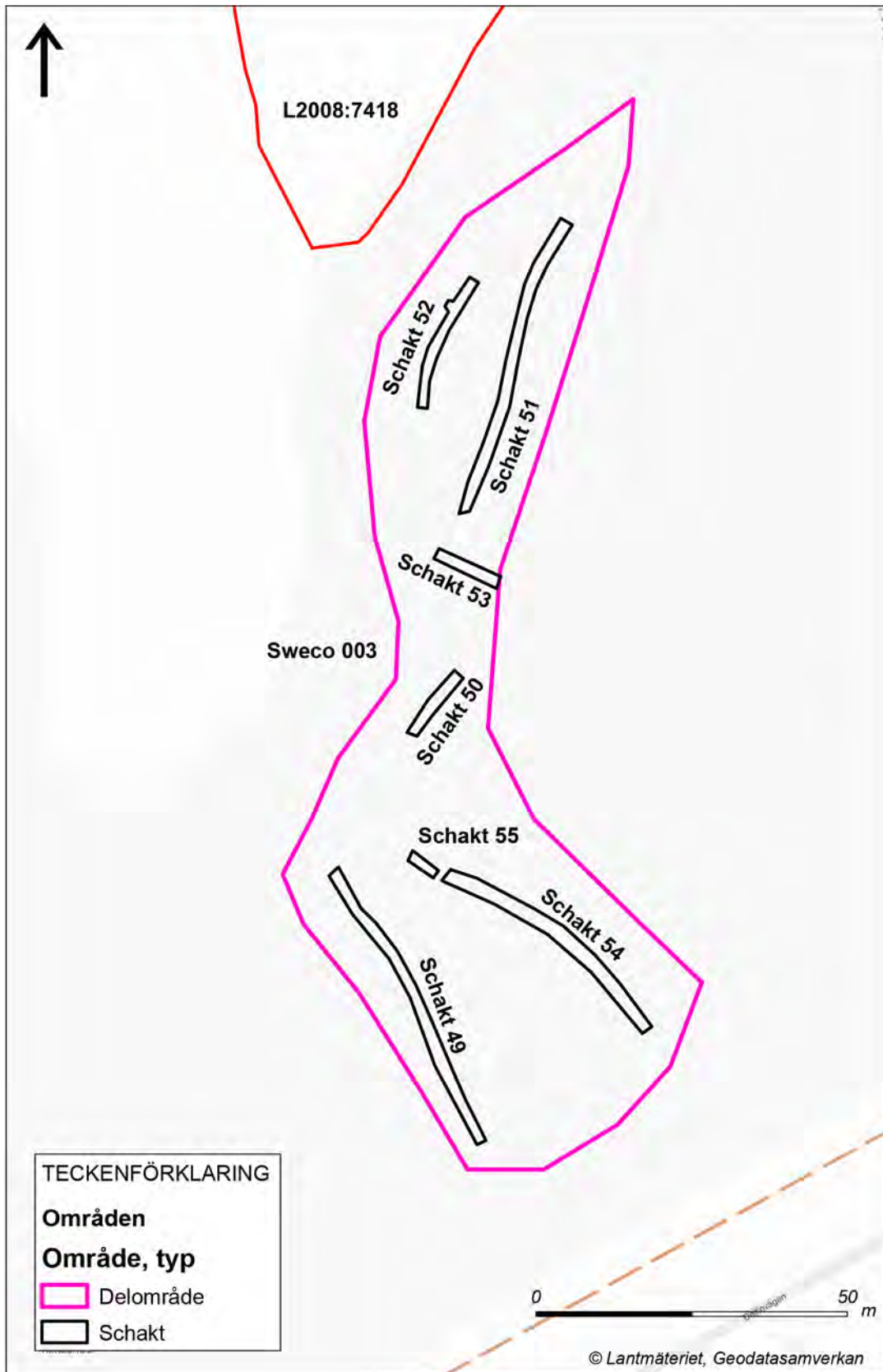
Bilaga 1, schaktplan Sweco 001

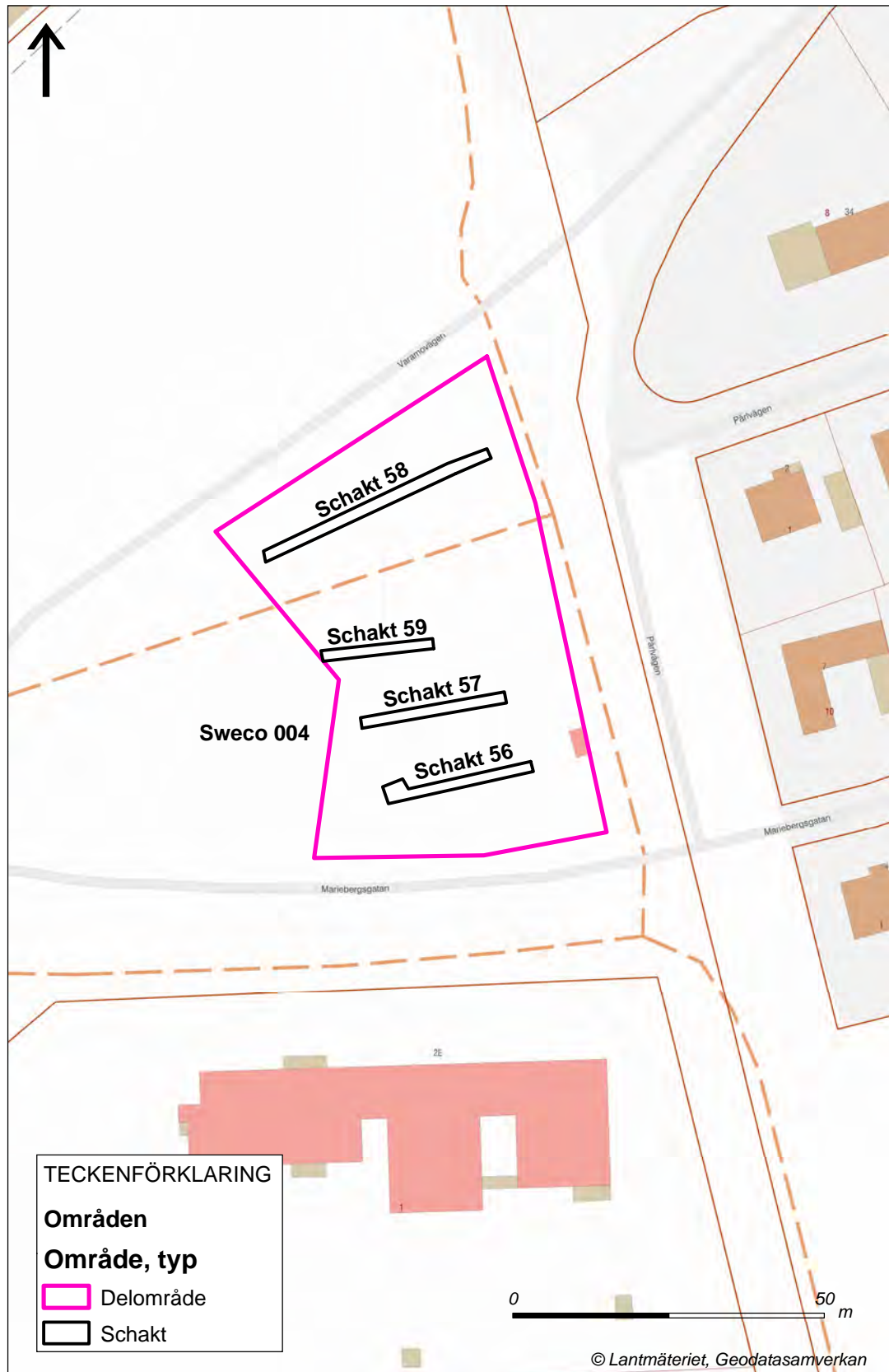
Bilaga 2, schaktplan Sweco 002

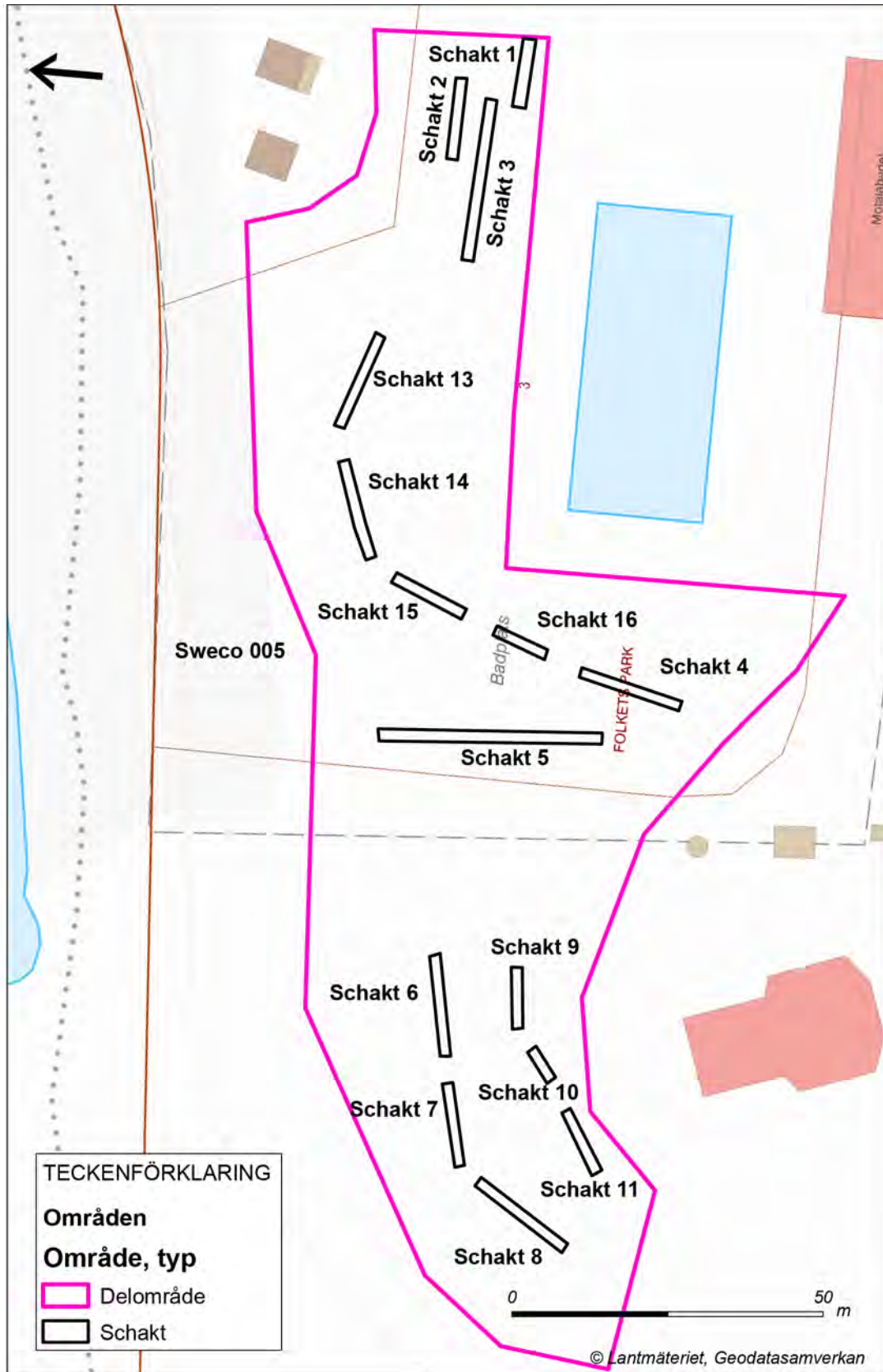
Bilaga 3, schaktplan Sweco 003

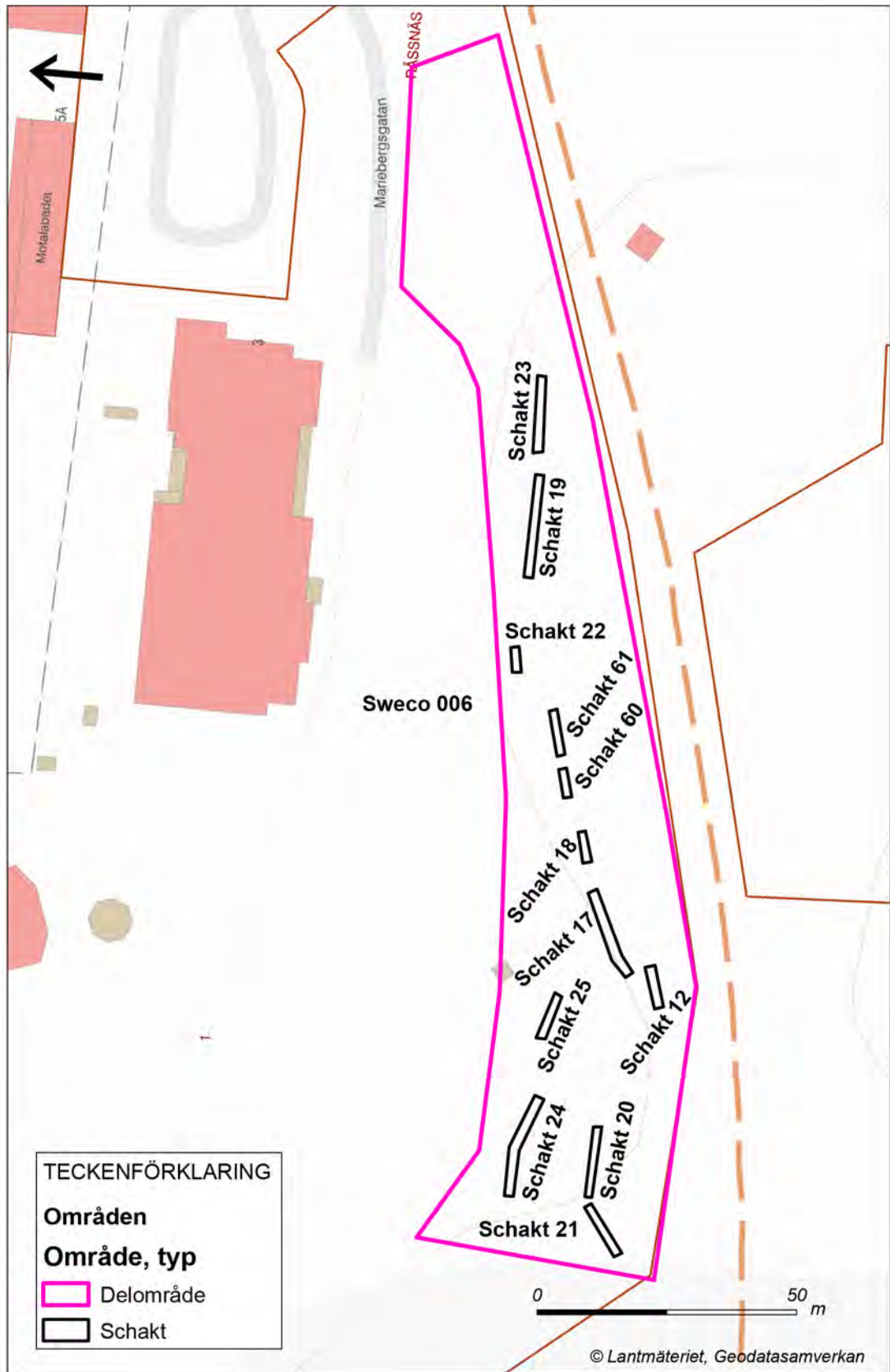
Bilaga 4, schaktplan Sweco 004

Bilaga 5, schaktplan Sweco 005

Bilaga 6, schaktplan Sweco 006

Bilaga 7, schaktplan Sweco 007

